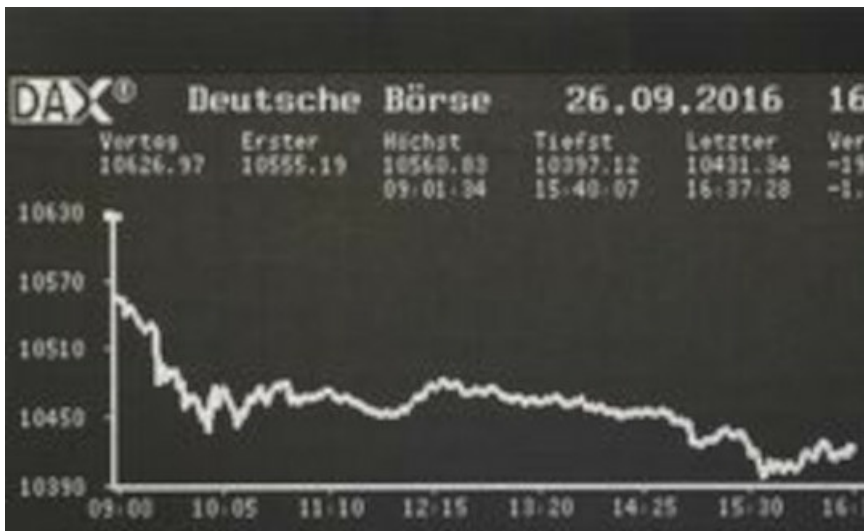

DANIEL ROLAND/AFP/Getty Images

Zal de Wereldwijde Economische Crisis in Duitsland toeslaan?

De Deutsche Bank lijkt pasklaar om Angela Merkel hoofdpijn te bezorgen.

- Richard Palmer
- [29-06-2021](#)

De grootste banken van Duitsland zitten in grote problemen. Dat is niet echt nieuws. Vóór de financiële crisis was de aandelenkoers bij de Duitse Bank bijna €120 (us\$135) per aandeel. Aan het begin van dit jaar was het €21.45 (\$24). Deze week bereikte het zijn laagste waarde sinds 1973 en staat momenteel onder de €11. De situatie is nu zo nijpend dat zijn naam nu een trend is op Twitter.

Sinds de financiële crisis van 2008 is Duitsland de rots van stabiliteit geweest voor de economie van Europa. Het heeft de storm van lage werkloosheid doorstaan, terwijl de economische crisis het hele politieke systeem elders in Europa ontwrichtte. Nu lijken de banken in het hart van de Duitse economie op de rand van de ondergang te staan. De wereldwijde economische crisis die in 2008 begon, zou nu Duitsland kunnen treffen.

Dit is veel meer dan alleen maar een probleem voor rijke aandeelhouders. Het heeft gevolgen voor de Duitse Bondskanselier Angela Merkel persoonlijk, voor de Duitse politiek als geheel, voor de euro crisis, voor de immigratie-crisis, en voor heel Europa. Zoals George Friedman, de oprichter van *Geopolitical Futures*, een week geleden schreef: "Duitsland is de vierde grootste economie in de wereld, de grootste economie in Europa, de laatste kredietverstrekker, en de grondslag van stabiliteit in Europa. Als Duitsland verzwakt of destabiliseert, dan destabiliseert Europa, en het gaat niet te ver om te zeggen dat als Europa destabiliseert, dat ook de hele wereld kan treffen.

De directe aanleiding voor de onzekerheid kwam op 16 september, toen het ministerie van Justitie van de Verenigde Staten aankondigde dat de bank boetes tot maximaal \$ 14 miljard zou moeten betalen om claims te verrekenen voor de misleidende verkoop van door hypotheeken gedekte effecten. Normaal gesproken zou \$14 miljard een triviaal bedrag zijn voor een bank. Maar op grond van zijn aandelenkoers, is de Deutsche Bank slechts \$18 miljard waard. Het uiteindelijke bedrag dat het zal moeten betalen zal lager zijn - waarschijnlijk een paar miljard dollar minder. Maar het bedrijf verliest miljarden euro's per jaar - het lijkt slechts een kwestie van tijd voordat de bank minder dan niets waard is.

Op 26 september ontkende de bank geruchten dat het Bondskanselier Merkel om hulp had gevraagd voor de boete en was afgewezen. Die geruchten zorgden ervoor dat de aandelenkoers nog eens 7 procent daalde.

Aandelenkoers en winstgevendheid bepalen niet de kredietwaardigheid van de bank. Een catastrofische daling van de aandelenkoers betekent niet dat een bank ten onder gaat. Maar het laat wel zien dat het instituut een aantal grote problemen heeft. En het betekent dat mensen snel hun vertrouwen in de bank verliezen.

Deze zomer verklaarde het International Monetair Fonds (IMF) dat de Deutsche Bank de meest in gevaar zijnde bank ter wereld is. Onder wereldwijde systeem-relevante banken "blijkt de Deutsche Bank de belangrijkste nettobetaler voor systeemrisico's te zijn," schreef het op 30 juni.

De Deutsche Bank is een van de twee banken die de kern vormen van het economische systeem van Duitsland. De andere is de Commerzbank, en ook die zit in de problemen. Het deelt de lange-termijn problemen van de Deutsche Bank. Vóór de financiële crisis was bij Commerzbank de koers bijna €300 (\$336) per aandeel. Nu is het net boven de €6. De problemen

zijn ook in het nieuws - het heeft aangekondigd dat het dit jaar 10.000 banen schrapt en geen dividend uitkeert.

Deutsche Bank is ouder dan Duitsland zelf. Bekend als de Grote Drie hielden de Deutsche Bank, de Commerzbank en Dresdner Bank decennia lang de economie gaande. In het midden van de jaren 1980 bleek uit een studie van de Duitse regering dat zij de controle hebben over het stemrecht van driekwart van de aandelen in de meeste grote Duitse bedrijven. Dresdner Bank schoot tekort in de financiële crisis van 2008 en moest worden uitgekocht door Commerzbank, dus de Grote Drie is nu de Grote Twee. "Het scheiden van Deutsche Bank van de politieke doelen van de Duitse regering of de structuur van de Duitse bedrijven is onmogelijk," meldde Geopolitical Futures. "Ze zijn allemaal onlosmakelijk met elkaar verbonden." Als een van deze banken ten onder gaat, zullen een groot aantal Duitse bedrijven een grote klap mee krijgen.

Een crisis in de Deutsche Bank zou zich ook ver buiten Duitsland verspreiden. De bank heeft diepe bindingen met banken over de hele wereld, waaronder veel in de Verenigde Staten. Het zou de slechtste episode van de eurocrisis kunnen worden die we tot nu toe gezien hebben. En het zou mevrouw Merkel in een onmogelijke positie plaatsen.

Een failliete Deutsche Bank zou een politieke crisis in Duitsland teweegbrengen, en tegelijkertijd zou de eurozone in een economische ineenstorting belanden. Daarom lijkt het vrijwel zeker dat Deutsche Bank en waarschijnlijk Commerzbank een vorm van staatsteun zullen krijgen als ze op het punt zouden staan om failliet te gaan.

Dat zou het minst erge van twee kwaden zijn, maar het is nog steeds gevaarlijk. In de recente verkiezingen in Berlijn wonnen extreemlinkse partijen - de Groenen en de Linkse Partij - rond de 30 procent van de stemmen. Vele Duitsers zullen niet blij zijn dat hun regering oude vette koeien uitkoopt, zoals zij dat zullen zien. De druk op de Christen Democratische Unie om zich van Merkel te ontdoen zou toenemen.

En de hele strategie van Merkel voor de euro-crisis zou uit elkaar vallen. "Het lijkt steeds waarschijnlijker dat als de Deutsche ten onder gaat, het Merkel met zich mee zal nemen - en heel misschien ook wel de euro," schreef Matthew Lynn in de *Telegraph*. He schreef:

De politiek van een redding van de Deutsche Bank is verschrikkelijk. Duitsland, met de kanselier aan de leiding, heeft zichzelf opgesteld als hoeder van financiële verantwoordelijkheid binnen de eurozone ... Als Duitsland zich vervolgens zou omkeren en zeggen, eigenlijk redden we onze eigen bank, terwijl ze die van alle anderen laten vallen, zou dat er op zijn zachts gezegd een beetje inconsequent uitzien. ... In werkelijkheid zou het onmogelijk worden om een harde lijn vast te houden in Italië, en waarschijnlijk ook in Griekenland.

En toch, als de Deutsche Bank zou vallen, en de Duitse regering zou niet ingrijpen met een reddingsplan, dan zou dat een enorme klap zijn voor de grootste economie van Europa - en voor het wereldwijde financiële systeem. Niemand weet echt helemaal waar de verliezen zouden eindigen, of wat het domino-effect zou zijn. Het zou vrijwel zeker een fatale klap zijn voor het Italiaanse banksysteem, en de Franse en Spaanse banken zouden de volgende zijn ...

In feite speelt Merkel een erg gevaarlijk spel met de Deutsche - en een die makkelijk verkeerd uit kan pakken. Als haar weigering om een redding te sanctioneren verantwoordelijk is voor een ineenstorting van de Deutsche dan zou dat zo een einde van haar kanselierschap kunnen betekenen. Maar als ze een redding uitvoert, zou dat het begin van het uiteenvallen van de euro kunnen zijn. Het is niet verwonderlijk dat de markten de onophoudelijke daling van de koers met toenemende schrik in de gaten houden.

Maar het meest verontrustende aspect van het verhaal komt wanneer het in de context wordt gezet met andere verontrustende signalen die uit Duitsland komen. De Duitse economie is afhankelijk van export. Zwakke groei in de eurozone betekent dat andere Europese landen het zich niet kunnen veroorloven om zo veel goederen van Duitsland te kopen. Tot nu toe hebben ze dit verlies in handel goedgemaakt door verkoop aan China en de VS. Maar Amerika importeert nu minder. Dit heeft een domino-effect op China, wat betekent dat de laatste twee groeiende klanten van Duitsland tegelijk hun import zullen terugschroeven.

Tegelijkertijd waarschuwen internationale organisaties voor de gezondheid van de gehele wereldeconomie. Met de afhankelijkheid van Duitsland van import, worden wereldwijde problemen heel snel Duitse problemen. De Bank voor Internationale Betalingen waarschuwde in zijn kwartaalverslag op 18 september over de toenemende instabiliteit op de financiële markt, met name in China. De instabiliteit waar het voor waarschuwt "lijkt niet catastrofaal te zijn," schreef Friedman, "maar gezien het feit dat Duitsland zich in de kern van de aardbeving bevindt, zal zelfs een bescheiden schudden haar ten val brengen."

Het jaarverslag van de Conferentie van de Verenigde Naties over Handel en Ontwikkeling, gepubliceerd op 22 september, is ernstiger. In "VN Vreest Derde Fase van de Financiële Crisis - met Vooruitzicht op Epische Schulden" waarschuwde Ambrose Evans-Pritchard, internationaal zakelijk redacteur van de *Telegraph*, dat de komende crisis weleens "de definitieve crisis van het globale kapitalisme zal blijken te zijn, de ondergang van de liberale vrije-markt opvattingen ..."

Een crisis bij alleen de Deutsche Bank, of bij de Deutsche en de Commerzbank, kan eventueel worden beheerst door een bailout. Duitsland's schuld is beheersbaar, en er komt meer geld aan belastinginkomsten binnen dan dat het uitgeeft. Maar als je de hele situatie bekijkt is het duidelijk dat de banken-crisis een symptoom is van een veel ergere ziekte - een die niet zo makkelijk genezen kan worden. Vorige week waarschuwde Friedman:

"Naar mijn mening is er een groeiend gevoel in Duitsland dat het Duitse systeem te kort schiet ... de schok wordt nu gevoeld door de beste financiële analisten in de wereld: gewone mensen die werken voor de kost en die hun salaris nodig

hebben om te overleven. De politieke basis van het moderne Duitsland is aan het afbrokkelen ...”

De economische crisis in de jaren 1930 dreef de Duitsers ertoe te stemmen voor de nazi's en de communisten. Nu stemmen ze al voor radicale partijen zoals Alternatief voor Duitsland en de Linkse Partij. Ze zijn niet hetzelfde als de nazi's en communisten, maar de trend wijst op dezelfde afwijzing van de gevestigde politiek.

Op hetzelfde moment zouden economische problemen in Duitsland alle oude wonden en vragen in de eurocrisis open rijten. Zo'n crisis zou Duitsland en Europa transformeren.

We hebben dit al in Griekenland gezien. Het land wordt geregeerd door Syriza, een partij die slechts 5 procent van de stemmen won *voor* de financiële crisis. De partij kwam uit het niets opzetten om het land te regeren. Als eenzelfde politieke aardbeving Duitsland treft, dan worden de gevolgen over de hele wereld gevoeld.

Zelfs als deze problemen niet snel tot een hoogtepunt komen - als investeerders bijvoorbeeld de veronderstelling dat de Duitse regering altijd achter zijn belangrijke banken zal staan, niet zullen uittesten - blijven de zwakke punten nog steeds aanwezig, klaar om ervoor te zorgen dat een eventuele wereldwijde crisis Duitsland tot in de kern doet schudden.

Herbert W. Armstrong schreef in 1984 dat een enorme banken-crisis in Amerika “plotseling kan leiden tot het verenigen van Europese landen in een nieuwe wereldmacht, groter dan zelfs de Sovjet Unie of de VS.” (medewerkersbrief, 22 juli 1984). De eurocrisis liet zien dat de eurozone niet in zijn huidige vorm kan functioneren - het moet of uit elkaar vallen of het komt samen als superstaat. Europa heeft een aantal belangrijke stappen gezet richting die superstaat. Maar een nieuwe uitbraak van de banken-crisis, deze keer in Duitsland, zou de eurozone onder veel meer druk zetten dan zelfs in 2008. Het zou de Duitse politiek veranderen, terwijl het op tegelijkertijd een aantal landen in de eurozone dwingt zich te verenigen - twee belangrijke trends die de *Trumpet* al jarenlang heeft voorspeld.

Voor meer informatie over hoe een economische crisis Duitsland en Europa kan transformeren, kijk naar het volgende Key of David TV programma van Gerald Flurry, hoofdredacteur van de *Trumpet*, [“De Financiële Crisis van Amerika en Europa”](#) ■